Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1982/83:16

om anslag till statlig personalpolitik m. m. (prop. 1982/83:100)

I betänkandet behandlas proposition 1982/83:100 bilaga 15 såvitt avser dels de anslagspunkter som upptas under avsnittet F. Statlig personalpolitik m. m., dels de under avsnittet H. Övriga ändamål upptagna anslagspunkterna H 3–H 5.

Vidare behandlas följande tre motioner:

1982/83:659 av Birgitta Johansson (s) och Lilly Bergander (s)

1982/83:2055 av Arne Fransson m. fl. (c)

1982/83:2067 av Bengt Kindbom (c)

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens förslag till anslag i civildepartementets huvudtitel, avsnittet om *statlig personalpolitik*, samt några anslag i samma huvudtitel under rubriken *Övriga ändamål*.

Regeringens förslag beträffande medelsanvisningen till myndigheter och annan verksamhet av personalpolitisk karaktär godtas av utskottet. I sammanhanget behandlas två motioner, den ena, 2067 av Bengt Kindbom (c), om den regionala verksamhet som bedrivs av statens institut för personaladministration och personalutbildning (SIPU) och den andra, 659 av Birgitta Johansson (s) och Lilly Bergander (s), om samordning av utbildningen för högre chefer i statsförvaltningen med SIPU:s verksamhet.

Det årligen återkommande anslaget Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m. föreslås av regeringen bli uppfört med 3 miljarder kronor, medan Arne Fransson m. fl. (c) i motion 2067 förordar ett anslag av 1,5 miljarder kronor. Utskottet ser valet av anslagsbelopp som en bokföringsteknisk lämplighetsfråga och anser att regeringens förslag av det skälet inte bör frångås. Till denna punkt har fogats ett särskilt yttrande av företrädarna för centerpartiet och folkpartiet.

F. Statlig personalpolitik m. m.

1. Statens arbetsgivarverk m. fl. anslag

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkterna F 1–F 5, F 8–F 12, F 14–F 15 och hemställer

1. att riksdagen till *Statens arbetsgivarverk* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 28 926 000 kr.,
2. att riksdagen till *Statens löne- och pensionsverk* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 44 345 000 kr.,

3. att riksdagen till *Statlig personaladministrativ informationsbehandling* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
4. att riksdagen till *Avlöningar till personal på indragningsstat* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 50 000 kr.,
5. att riksdagen godkänner vad som anförts i propositionen om *avveckling av statens personalbostadsdelegation*,
6. att riksdagen till *Statens personalbostadsdelegation* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 005 000 kr.,
7. att riksdagen till *Statens arbetsmarknadsnämnd* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 20 344 000 kr.,
8. att riksdagen till *Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 76 000 000 kr.,
9. att riksdagen till *Statens förhandlingsråd* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 2 082 000 kr.,
10. att riksdagen till *Bidrag till stiftelsen Statshälsan* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 174 930 000 kr.,
11. att riksdagen till *Statens arbetsmiljönämnd* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 961 000 kr.,
12. att riksdagen till *Viss förslagsverksamhet m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 150 000 kr.,
13. att riksdagen till *Vissa skadeersättningar m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 100 000 kr.

2. Personalutbildning m. m.

Propositionen

Regeringen föreslår under punkterna F 6, F 7 och F 13 att riksdagen skall för budgetåret 1983/84 anvisa

till Personaladministration och personalutbildning: Förvaltningskostnader ett förslagsanslag av 14 964 000 kr.,

till Personaladministration och personalutbildning: Uppdragsverksamhet ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

till Utbildning av högre chefer inom statsförvaltningen ett förslagsanslag av 6 540 000 kr.

Motioner

1982/83:659 av Birgitta Johansson (s) och Lilly Bergander (s)

I motionen yrkas

1. att de av chefen för civildepartementet aviserade samordningsåtgärderna i fråga om statlig personalutbildning är angelägna att snabbt genomföra i

syfte att ge SIPU den samlade uppgiften som central utbildnings- och konsultationsmyndighet,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att åtgärderna även bör innefatta den högre chefsutbildningen, varvid medel som anvisas under anslaget F 13 ställs till SIPU:s förfogande.

1982/83:2067 av Bengt Kindbom (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om SIPU:s regionala organisation.

Utskottet

Statens institut för personaladministration och personalutbildning, SIPU, är central servicemyndighet för statliga myndigheter i fråga om personaladministrativ konsultation och personalutbildning. Till myndigheten, som inrättades den 1 juli 1979, är knuten en regional organisation som övertogs från en tidigare personaladministrativ verksamhet. Denna organisation består av kontor i Linköping, Kalmar, Malmö, Göteborg, Karlstad, Sundsvall och Umeå. Dessutom driver SIPU statens kursgård Sjudarhöjden i Sigtuna.

SIPU:s verksamhet skall i huvudsak finansieras genom avgifter. Delar av verksamheten är dock anslagsfinansierad och härför disponerar SIPU ett s. k. myndighetsanslag, nämligen Personaladministration och personalutbildning: Förvaltningskostnader om f. n. i runt tal 15 milj. kr.

Av olika skäl fick SIPU redan från början ekonomiska problem. På hösten 1980 anvisades därför ett tillskott om 1,6 milj. kr., och för innevarande budgetår har anvisats dels ett särskilt täckningsanslag om 6,1 milj. kr. för underskott från budgetåren 1979/80 och 1980/81, dels ett tillskott av rörelsekapital om 1 milj. kr. Vidare har utskottet i betänkandet AU 1982/83:19 tillstyrkt att ytterligare 1 845 000 kr. anvisas på tilläggsbudget för att täcka underskott från budgetåret 1981/82.

Den förutvarande regeringen uppdrog i februari 1982 åt statskontoret att bl. a. klarlägga de ekonomiska förutsättningarna för SIPU:s anslagsfinansierade verksamhet. Det uttryckliga syftet var att uppnå besparingar. Vidare tillsatte samma regering den 20 augusti en utredning om bl. a. möjligheterna till ökad decentralisering av SIPU:s verksamhet. Detta utredningsarbete kommer dock inte att fullföljas.

I propositionen hänvisas nämligen till att SIPU:s regionala verksamhet går med underskott som f. n. täcks av myndighetsanslaget. Fr. o. m. budgetåret 1983/84 bör den regionala verksamheten rationaliseras och anpassas så att den i samma utsträckning som övrig verksamhet kan finansieras med avgifter. Föredragande statsrådet räknar med att en omprövning av den regionala verksamheten kan leda till en kostnadsminskning om 2 milj. kr. Inom regeringskansliet förbereds f. n. ett uppdrag åt SIPU och länsstyrelsernas organisationsnämnd att gemensamt undersöka förutsättningarna att

organisatoriskt anknyta den regionala verksamheten till länsstyrelserna.

Bengt Kindbom (c) anser i motion 2067 att riksdagen bör ge regeringen till känna att det bör anstå med beslut om *SIPU:s regionala organisation* tills statskontorets utredning föreligger och ett samlat beslut är möjligt.

Statskontoret har visserligen nyligen slutfört sitt uppdrag, men på grund av den förestående utredningen om möjligheterna att anknyta den regionala verksamheten till länsstyrelserna torde det inte vara möjligt för regeringen att lägga fram förslag om SIPU:s framtida organisation förrän i nästa års budgetproposition. Utskottet anser att detta uppskov med en samlad bedömning i organisationsfrågan inte bör ses som ett hinder mot att vidta fortsatta åtgärder för att bättre anpassa den regionala organisationen till den efterfrågan som finns på dess tjänster och därigenom uppnå kostnadsminskningar. Utskottets slutsats härav är att riksdagen inte bör avge ett tillkännagivande till regeringen av det slag som begärs i motionen.

Central statlig personalutbildning bedrivs inte bara av SIPU utan även av vissa andra myndigheter, såsom statskontoret och riksrevisionsverket. Föredragande statsrådet meddelar i propositionen att han avser att ta upp frågan om en samordning av dessa utbildningsresurser och se om man den vägen kan göra ytterligare effektivitetsvinster.

Birgitta Johansson (s) och Lilly Bergander (s) anför i motion 659 att det är angeläget med samordningsåtgärder av det slag som nämns i propositionen. Åtgärderna bör dock ha den inriktningen att SIPU får den samlade uppgiften att vara central utbildnings- och konsultationsmyndighet . Motionärerna anser det naturligt att *samordningen innefattar den särskilda utbildningen för högre chefer i statsförvaltningen.*

Riksdagen behandlade förra året frågan om utbildningen av högre chefer i statsförvaltningen med anledning av förslag i den då föreliggande budgetpropositionen. Förslagen baserades på en utredning och på erfarenheterna av en försöksvis bedriven utbildning. En tidplan med kostnadsram för de följande tre budgetåren lades fram. Förslagen godtogs av riksdagen. Ett särskilt anslag, Utbildning av högre chefer i statsförvaltningen, anvisades. Organisatoriskt skulle den nya utbildningen handhas av det dåvarande budgetdepartementet.

Med utgången av innevarande budgetår har en första omgång av denna chefsutbildning i huvudsak blivit genomförd. En första utvärdering av verksamheten kommer därefter att genomföras. Det synes lämpligt att man i det sammanhanget även prövar den fortsatta inriktningen och administrationen av den högre chefsutbildningen. Med hänsyn härtill bör man inte redan nu binda sig för en viss organisatorisk lösning, utan regeringen bör ha möjlighet att välja den lösning som i det nya läget visar sig ändamålsenlig. Det sagda innebär att utskottet inte är berett att förorda någon åtgärd med anledning av motionen.

Propositionens beräkning av anslagsbehovet för SIPU godtas av utskottet. Det kan påpekas att i beräkningen ingår anvisning av sammanlagt 1,9

milj. kr. för nya utbildningsuppdrag.

Även det under Utbildning av högre chefer inom statsförvaltningen föreslagna anslagsbeloppet, 6 540 000 kr., lämnas av utskottet utan erinran.

Utskottet hemställer

1. beträffande *SIPU:s regionala organisation*
   att riksdagen avslår motion 1982/83:2067,
2. beträffande *samordning av den högre chefsutbildningen med SIPU:s verksamhet*
   att riksdagen avslår motion 1982/83:659,
3. att riksdagen till *Personaladministration och personalutbildning: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 14 964 000 kr.,
4. att riksdagen till *Personaladministration och personalutbildning: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
5. att riksdagen till *Utbildning av högre chefer inom statsförvaltningen* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 6 540 000 kr.

G. Övriga ändamål

3. Kostnader för vissa nämnder m. m.

Utskottet biträder regeringens förslag under punkterna H 3 och H 5 (s. 135–137) och hemställer

1. att riksdagen till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 800 000 kr.,
2. att riksdagen till *Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

4. Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m.

Propositionen

Regeringen föreslår under punkten H 4 (s. 136–137) att riksdagen till Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m. för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 3 000 000 000 kr.

Motion

1982/83:2055 av Arne Fransson m. fl. (c)

I motionen yrkas att riksdagen beslutar att med avslag på regeringens förslag till Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m. för budgetåret 1983/84 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 000 kr.

Utskottet

Ett anslag med förevarande rubrik upptas återkommande i budgetpropositionen för att markera att det kommer att bli avtalsmässiga förändringar i de löne- och pensionsnivåer som anslagsberäkningarna utgått från. I årets budgetproposition har beräkningarna utgått från de nivåer som gällde i januari 1982. Det innebär att lönekostnaderna under de olika anslagen i statsbudgeten är beräknade i underkant. De faktiska lönekostnaderna under budgetåret 1983/84 påverkas nämligen av dels s. k. överhängskostnader från den avtalsperiod som upphörde i december 1982, dels förhandlingsutfallet beträffande 1983 års löner, dels förhandlingsutfallet beträffande 1984 års löner (halvårseffekt).

För att balansera dessa väntade merkostnader förordas i propositionen att det som "ett rent schablonmässigt beräknat belopp" anvisas ett anslag av 3 miljarder kronor. Arne Fransson m. fl. (c) anser i motion 2055 att beloppet är för högt och föreslår ett anslag av 1,5 miljarder kronor.

Utskottet vill framhålla att nivån på anslaget till ingen del är att se som en lönepolitisk viljeyttring. Som påpekas i propositionen finns från budgetteknisk synpunkt inget hinder mot att endast uppföra anslaget med ett formellt belopp, dvs. med 1 000 kr., om man så skulle vilja. Valet av anslagsbelopp är således en bokföringsteknisk lämplighetsfråga, och utskottet anser av det skälet att man inte bör frångå propositionens förslag med anledning av motionen.

Utskottet hemställer alltså

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1982/83:2055 till *Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m.* för budgetåret 1983/84 anvisar ett förslagsanslag av 3 000 000 000 kr.

Stockholm den 8 mars 1983

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
ALF WENNERFORS

Närvarande: Alf Wennerfors (m), Karin Andersson (c), Lars Ulander (s), Anders Högmark (m), Marianne Stålberg (s), Karin Flodström (s), Lahja Exner (s), Sonja Rembo (m), Elver Jonsson (fp), Lars-Ove Hagberg (vpk), Gustav Persson (s), Ingrid Hemmingsson (m), Sten Östlund (s), Bo Nilsson (s) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c).

Särskilt yttrande

Anslaget Täckning av merkostnader för löner och pensioner m. m.

Karin Andersson (c), Elver Jonsson (fp) och Ingvar Karlsson i Bengtsfors (c) anför:

Det förevarande täckningsanslaget har under en följd av år uppförts på statsbudgeten med belopp som varierat mellan 1 och 2 miljarder kronor. När regeringen nu föreslår ett anslag om 3 miljarder kronor är det alltså fråga om en väsentligt högre anslagsnivå än tidigare. Denna avvikelse från tidigare budgetpraxis är knapphändigt motiverad. Detta är så mycket mer anmärkningsvärt som anslaget är avsett att balansera utfallet av en lönerörelse som enligt vad som förutskickats kommer att präglas av återhållsamhet.

Eftersom statens kostnader för lönemässiga förändringar styrs av förhandlingsutfallet i avtalsrörelsen och inte av beräkningarna för detta anslag har vi med dessa markeringar kunnat avstå från att reservera oss i detta ärende.

minab/gotab Stockholm 1983 73882